

Tavolník vrbolistý

Spiraea salicifolia L.

Stupeň ohrožení: C3

POPIS

Tavolník vrbolistý je vzpřímený keř 1-2 m vysoký, často vytváří rozlehlé, husté porosty z kořenových výmladků. Tento keř je snadno poznatelný podle polykormonového růstu, tenkých kmínků s červenohnědou kůrou a charakteristických hustých kuželovitých květenství a plodenství. Vzhledem k typickým květenstvím a plodenstvím není zaměnitelný s jinými keři rostoucími na podobných stanovištích. Listy má podlouhlé až podlouhle kopinaté, po celém obvodě ostře 1-2x pilovité, oboustranně lysé, květy růžové, asi 0,8 cm v průměru, s dlouze vyniklými tyčinkami, v koncových, štíhle kuželovitých 8-12 cm dlouhých chlupatých latách. Kvete od června do srpna. Plodem je lysý měchýřek pýřitý jen na vnitřním švu, pukající břišním, později i hřbetním švem, s mnoha drobnými, vřetenovitými semeny.

EKOLOGICKÉ NÁROKY

Tavolník vrbolistý je polostinný druh schopný vydržet i v zástinu. Pod zapojeným porostem se intenzivněji rozrůstá z kořenových výmladků a nekvete. Je to velmi odolný a nenáročný keř, roste nejčastěji na vlhkých až mokřích kyselých půdách, má však mnohem širší ekologickou amplitudu a vysazen vydrží i ve zcela odlišných podmínkách. I když údaje z databází o výskytu tavolníku jsou nečetné a pocházejí z edafické kategorie kyselé a mokré, je znám i výskyt na rašelinách a slatinách. Někdy vytváří rozsáhlé porosty na březích potoků a rybníků, v příkopech a na okrajích lesů. Druh dává přednost zejména jihovýchodním expozicím, naopak západní a severozápadní polohy zcela míjí. Najdeme jej od nížin do hor v rozpětí nadmořských výšek 300 až 800 m n. m., většina lokalit leží ve středních polohách, mezi 400 a 500 m n. m. Nečetné údaje z databází jej přiřazují k 1.-3. lesnímu vegetačnímu stupni. Nejníže položená zaznamenaná lokalita je udávána od Hodonína (200 m n. m.), může se jednat o druhotný výskyt. Nejvýše položené lokality, Jelma u Horní Plané a Železná Ruda, leží v 760 m n. m.

Tavolník vrbolistý se v ČR vyskytuje nejméně ve 14 svazech 8 tříd fytocenologického systému, téměř dvě třetiny záznamů náleží lesním společenstvům, kde je tavolník vrbolistý nejčastěji zastoupen v mokřadních společenstvech třídy *Alnetea glutinosae*, téměř 45 % všech záznamů, a zde nejvíce ve společenstvech svazu *Alnion glutinosae* a častý i ve společenstvech svazu *Salicion cinereae*. Vyskytuje se i v lesních společenstvech třídy *Querco-Fagetea*, zde více než 20% záznamů, a to ve společenstvech horských olšin svazu *Alnion incanae*.

Samozřejmě se vyskytuje i v nelesních společenstvech, zejména třídy *Molinio-Arrhenatheretea*, ze které pochází 14,4 % záznamů, a to ze společenstev svazů *Alopecurion pratensis*, *Calthion* a *Molinion*. Téměř 6 % záznamů pochází z křovinných společenstev doprovázejících vodní toky třídy *Salicetea purpureae* a ve více než 7 % záznamů se vyskytuje též v rákosinách třídy *Phragmito-Magnocaricetea*. V jiných typech společenstev je jeho výskyt zaznamenán jen ojediněle.

ROZŠÍŘENÍ

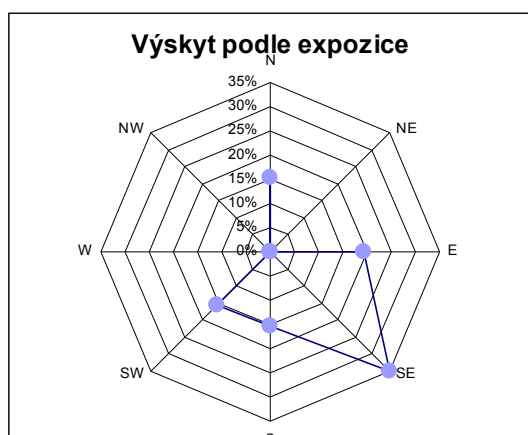
Tavolník vrbolistý má velký euroasijský areál sahající od severovýchodní a střední Evropy až do Japonska a přesahující až do západní části Severní Ameriky. U nás je dosti hojný v jižních Čechách a na jihozápadní Moravě, ojediněle se vyskytuje na Hodonínsku. Je často vysazován a snadno zplaňuje, např. v severních Čechách a ve východní části Českomoravské vrchoviny. Podle některých autorů tento druh u nás není původní.

PŘÍČINY OHROŽENÍ

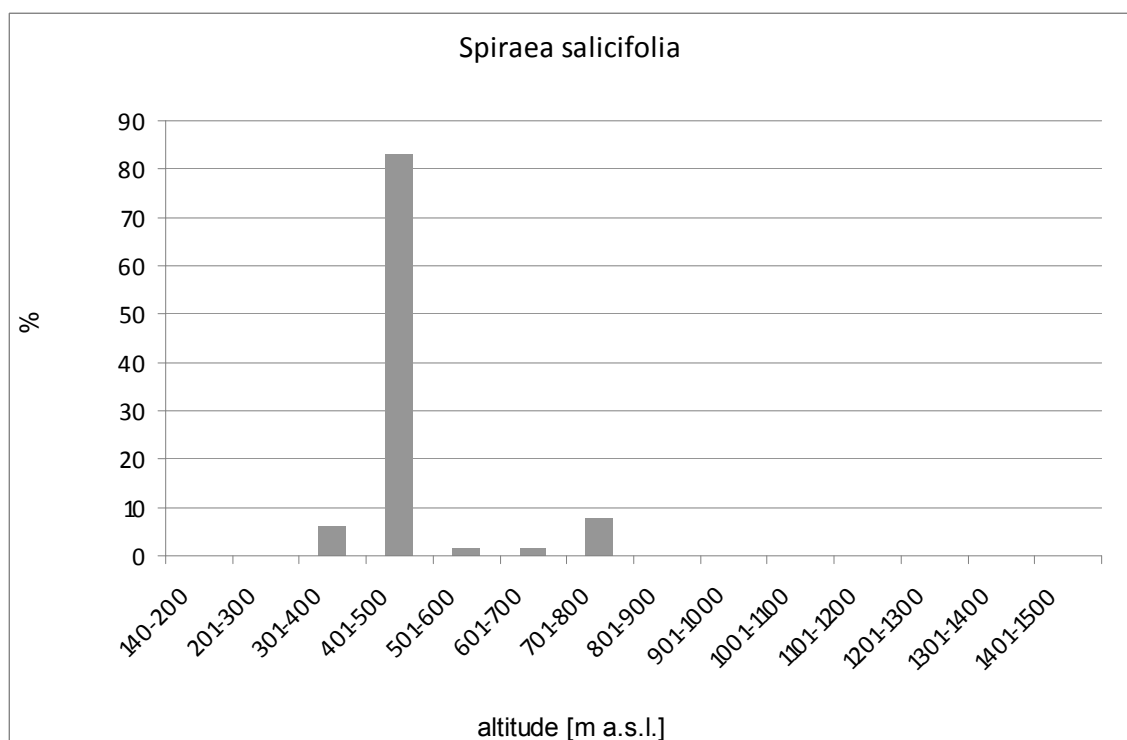
Tavolník vrboletý je druh, jehož původnost u nás není dosud jednoznačně stanovena. Možnost zjistit původní rozšíření je omezena častým pěstováním a zplaňováním druhu, který byl již od středověku vysazován jako dekorativní dřevina v zámeckých zahradách a parcích, v poslední době byl hojně využíván i při různých rekultivačních a účelových výsadbách. Proto nelze vyhledat původní populace, které by případně byly hodny ochrany a podpory.

SEZNAM LITERATURY

KOBLÍŽEK, J., 1992. *Spiraea salicifolia* L. - *tavolník vrboletý*. In: Květena ČR, 3. Hejný S., Slavík B. (eds.). Academia, Praha, pp. 432-433

Výskyt podle nadmořské výšky

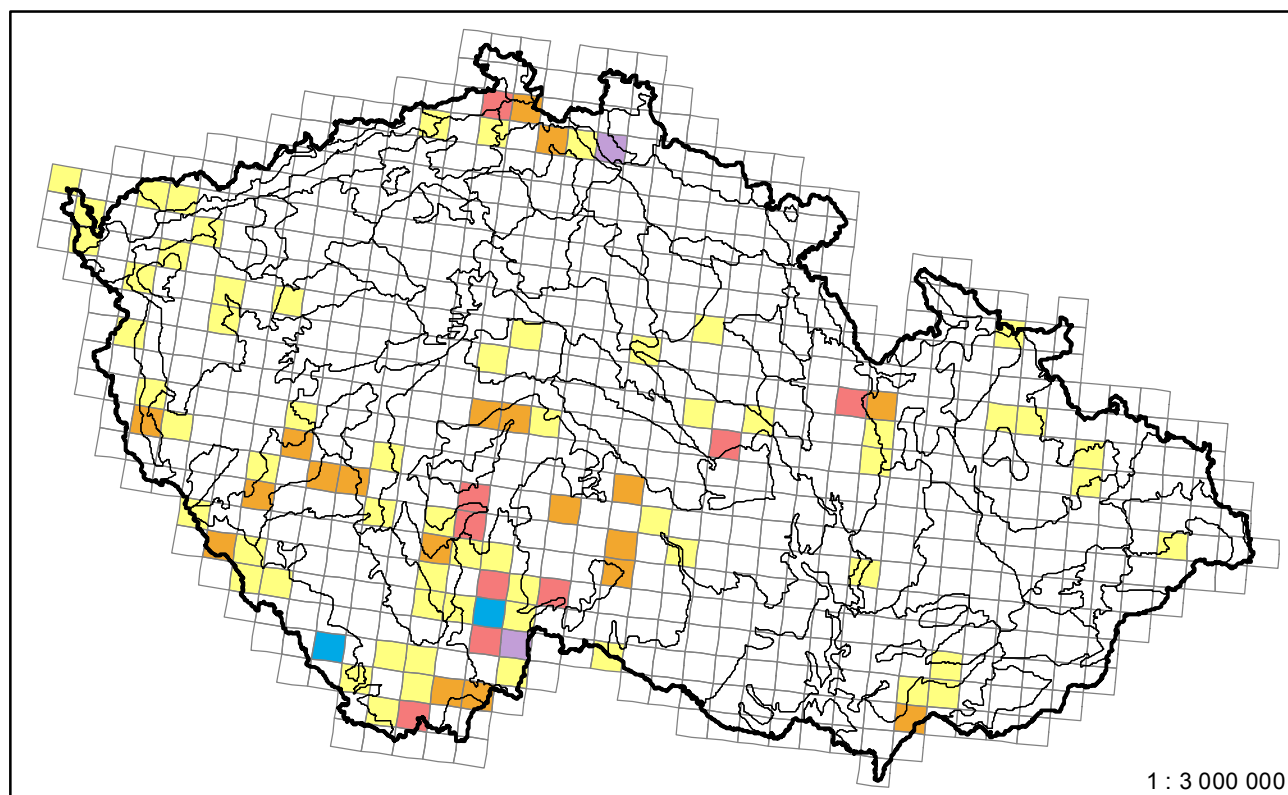

Výskyt podle SLT

	extreme			acid				trophic						humus enriched			water enriched			gleying			wet		turf
	X	Z	Y	M	K	N	I	S	F	C	B	W	H	D	A	J	L	U	V	O	P	Q	T	G	R
9																									
8																									
7																									
6																									
5																									
4																									
3					1																				
2																									
1																								2	
0																									

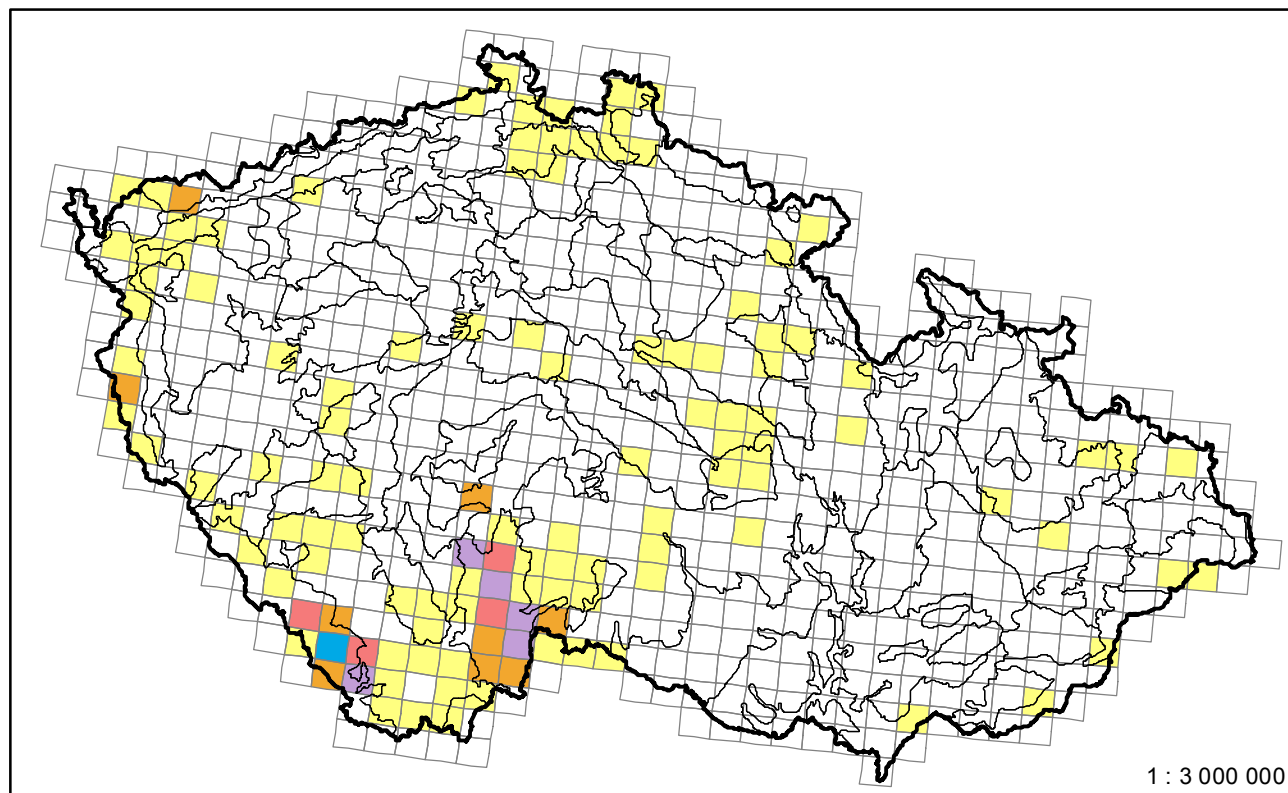

Výskyt do roku 2000

počet lokalit 1 2 3 4 - 6 7 - 12

Výskyt po roce 2001

počet lokalit 1 - 6 7 - 17 18 - 31 32 - 58 129